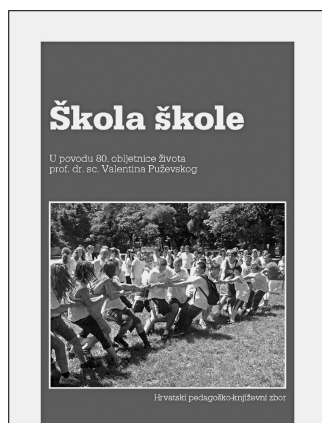

Škola kao životna opsesija

Škola škole. U povodu 80. obljetnice života prof. dr. sc. Valentina Puževskog. Monografije knj. 1. Uredio Vladimir Strugar. Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor, 2011., 359 str.

U novoutemeljenoj biblioteci *Monografije* (knjiga 1), u godini kada je Hrvatski pedagoško-književni zbor obilježio 140 godina djelovanja, objavljena je knjiga *Škola škole* a povodom obilježavanja 80. obljetnice života prof. dr. sc. Valentina Puževskog, hrvatskog pedagoga koji aktivno, teorijski i praktično, djeluje u pedagogijskoj znanosti od polovice 20. st. Stoga možemo reći da je bila dobra i poticajna odluka nakladnika i Ogranka Hrvatskoga pedagoško-književnog zbora u Križevcima o pripremanju i objavljivanju ove spomen-knjige.

Knjiga *Škola škole* nije prva knjiga o životu i radu Valentina Puževskog. Uz 60. obljetnicu života tiskana je knjiga *Valentin Puževski: bibliografija radova s biografijom* (1991.), prof. dr. sc. Hrvoje Vrgoč objavio je 2001., uz 70. obljetnicu, knjigu *Pedagog srca: prof. dr. sc. Valentin Puževski*, a godinu dana poslije, 2002. godine, prof. dr. sc. Antun Mijatović uredio je knjigu *Valentin Puževski: Škola otvorenih vrata*.

Osim proslava prof. dr. sc. Nevija Šetića, predsjednika HPKZ i prof. dr. sc. Vladimira Strugara, urednika, sadržaj je knjige podijeljen u pet međusobno povezanih cjelina: Od prakse do znanosti, *Škola škole: izbor tekstova*, *Zajedno – riječ suvremenika*, *Nasljeđe i budućnost škole* (intervju) i *Bibliografija*.

U prvom se poglavlju opisuje životni i radni put profesora Puževskog. Nakon završene Učiteljske škole u Križevcima radio je kao učitelj u Osnovnoj školi Gornje Primišlje kod Slunja, u Učiteljskoj školi u Križevcima (1952.-1961.), bio je upravitelj Osnovne eksperimentalne škole *Jordanovac* (1961.-1969.) i Vježbaonice Pedagoške akademije Osnovne škole *Davorina Trstenjaka* u Zagrebu (1969.-1973.), profesor je u Pedagoškoj akademiji (1973.-1981.) i Pedagogijskim znanostima Filozofskoga fakulteta (1981.-1992.) te vanjski suradnik na Kineziološkom fakultetu Sveučilišta

u Zagrebu i Veleučilištu za sportske trenere sve do 2011. U razdoblju od 1993. do 1997., kada 1997. odlazi u mirovinu, bio je zastupnik u Županijskom domu Hrvatskoga sabora, ali je obavljao i druge dužnosti primjerice bio je gradonačelnik Grada Križevaca (1995.-1996.), aktivan u Zajednici osnovnih škola, Hrvatskom pedagoško-književnom zboru i sindikatu. Osnivač je tradicionalne odgojno-obrazovne manifestacije Križevački pedagoški dani i zaslužan za kanonizaciju sv. Marka Križevčanina (1995.).

Prvo poglavlje, kao i ostala, sadrži tekstove profesora Puževskog, njih devet u ovom poglavlju, i 47 tekstova – sjećanja učenika, studenata i suradnika. Profesor Puževski u tekstovima uglavnom opisuje povijesni razvoj ustanova u kojima je radio i aktivnostima koje je pokrenuo kao što je npr. akcija estetskog uređenja škola. Iz tekstova sjećanja, prožetima emotivnim osjećajima, saznajemo da je profesor bio pedagog i autoritet, prijatelji i zaštitnik, učitelj – svjetionik, učiteljski uzor i dr.

U drugom je poglavlju izbor tekstova o školi, a razvrstani su u tri tematske cjeline: povijest škole, nova organizacija škole i škola u današnjem povijesnom trenutku. U tim je tekstovima profesor Puževski obradio temeljne ideje o novoj školi, kao što su organizacija rada, proces poučavanja i učenja, važnost školskoga ozračja i međuljudskih odnosa između učitelja i učenika, organizacija obrazovanja učitelja, uloga društvene sredine u radu škole i dr. Autor se zalaže za stvaranje boljih škola, a nju treba tako organizirati da je dom za učenike. Škole svoje mnoge i složene obrazovne a posebno odgojne funkcije ne može ostvariti u poludnevnoj školi te se predlažu novi organizacijski modeli: škola s produženim boravkom, škola s cjelodnevnom boravkom i cjelodnevna škola. Navedeni organizacijski modeli mogu se ostvariti podružtvljavanjem škole ili u neškolskoj školi, školom s proširenom djelatnošću, otvorenom školom ili školom otvorenih vrata, podanašnjenjem škole, školom kao kulturnim središtem. Sve te modele profesor je Puževski primijenio praktično u poznatom zagrebačkom modelu otvorene osnovne škole.

Izabrani tekstovi o školi legitimiraju profesora Puževskog čelnikom školske pedagogije u Hrvatskoj. Opsežni povijesni pregledi nastanka i razvoja škole i osmišljavanje takve organizacije škole koja bi odgovarala učeničkim obilježjima i suvremenim društvenim potrebama značajan su doprinos pedagogijskoj znanosti. „Prof. Puževski uistinu je pretežno pisao o školi. Škola je njegova životna opsesija; živi sa školom i u školi, očito je, osim studioznih povijesnih uvida sve je drugo življeno i doživljeno“ (str. 301).

Među izabranim tekstovima su i oni o pedagogima čija su djela gotovo zaboravljena a to su primjerice Ivan Filipović, Danica Nola, Antun Blaženčić, Josip Busija i Zlatko Špoljar. Međutim, spominje i suvremene pedagoge kao što su Krešimir Bezić, Stanislav Antić, Milivoj Gabelica, Zvonimir Koraj, Ivan Koren, Nedjeljko

Kujundžić, Josip Markvoac, Josip Pivac, Dragutin Rosandić, Vlatko Previšić, Nikola Nikša Šoljan, Ante Vukasović i dr.

U trećem je poglavlju osamnaest sjećanja hrvatskih ali i stranih pedagoga o suradnji te zajedničkom pedagoškom i društvenom radu. Autori sažimaju stavove u zanimljive sintagme koji kazuju da je profesor Puževski senator i nestor hrvatske pedagojske teorije i pedagoške prakse, učitelj učitelja, narodni učitelj i učitelj po životnom opredjeljenju, učitelj i pedagog tolerancije i humanizma, čelnih i afirmator hrvatske školske pedagogije, iskren prijatelj, Čovjek – vrijednost i sl. „Darovao nam je umjetnost i umjetnost života“, piše M. Jakubin, a prof. dr. sc. V. Mužić kaže: „Jer najljepše je vjerovati. To je motivacija i za struku koju voliš i za osobni život...“

U petom poglavlju pod nazivom Pedagoško nasljeđe i budućnost škole u obliku intervjua profesor Puževski govori o idejama za koje misli da mogu biti važne i u suvremenoj školi (organizacija rada škole, produženi boravak i cjelodnevna škola, škola otvorenih vrata, uvažavanje učenikovih potreba i mogućnosti). Čitatelji će upoznati stavove i ideje koje su ga nadahnule u istraživanju i primjeni spoznaja u pedagoškoj praksi. Oslanjao se na ideje svjetskih pedagoških klasika i domaćih uzora (npr. Ivan Filipović, Ljudevit Modec, Stjepan Basariček i dr.). U intervjuu poručuje: da bismo stvarali potrebno je poznavati svjetsko nasljeđe, ali se nikako ne smiju zaboraviti naši pedagozi i njihova djela, hrvatsko pedagoško nasljeđe i spoznaje znanosti. Završava mišlju: „Težimo za pedagoški boljom, što znači odgojno uspješnijom i životno čovječnijom školom“ (str. 335).

U posljednjem je poglavlju Bibliografija koja je nastala na već objavljenim bibliografijama, ali je i dopunjena pa se može govoriti o znatno cjelovitoj cjelini. Bibliografija sadrži 394 bibliografske jedinice i 18 bibliografskih jedinica o profesoru Puževskom. Bibliografske su jedinice razvrstane u nekoliko cjelina: Publikacije (23), Rasprave i studije – školska pedagogija, didaktika i metodika, slobodno vrijeme, povijest školstva, učitelji, učiteljske organizacije (155), Stručni i informativni članci (57), Rad na nastavnim planovima i programima (8), Ostalo (98), Urednik publikacija (14), Recenzije (39).

Profesor Puževski počeo je objavljivati članke 1952. i od tada se nalaze u brojim pedagoškim časopisima u Hrvatskoj (*Napredak*, *Život i škola*, *Školski vjesnik*, *Obrazovanje odraslih* i dr.) i drugih zemalja (*Pedagogicka revue*, *Ganztagige Bildung und Erziehung*, *Sodobna pedagogika*, *Prosveten rabotnik*, *Pedagogija* i dr.) te u knjigama i zbornicima sa znanstvenih i stručnih skupova.

Zanimljivo je obilježje spomen-knjige da ju je pisalo 70 autora i to 68 autora – suradnika sa sjećanjima i ocjenama profesorova rada, zatim autor izborom iz objavljenih djela i urednik kao autor pojedinih poglavlja ili dijelova. S obzirom na tu činjenicu složen je bio urednički posao jer je bilo nužno raznovrsne tekstove i autor-

ske pristupe tematski uskladiti, izbjeći ponavljanja i pripremiti tekst kao logičnu i smislenu cjelinu. Čitatelji će najbolje ocijeniti je li cilj postignut.

Recenzenti knjige bili su renomirani sveučilišni nastavnici. Prof. dr. sc. Dragutin Feletar, član suradnik Hrvatske akademije piše da je knjiga „vrijedan prilog pedagogiji škole. Koncipirana je i stručno-znanstveno i u dijelovima prigodničarski-publicistički, metodološki izbalansirano namjeni i trenutku.“ Prof. dr. sc. Vladimir Pletenac ističe da „tekstovi obuhvaćeni ovom monografijom nisu samo pledoaje čovjeku i pedagogu prof. Valentinu Puževskom, nego podjednako tako i svim onim tendencijama u našoj sredini koje utiru put suvremenoj, demokratskoj i u potpunosti našoj, hrvatskoj školi.“

Monografija *Škola škole* posvećena je profesoru Valentinu Puževskom, jednom iz plejade angažiranih hrvatskih pedagoga koji je pedagoškim, društveno-političkim angažmanom obilježio drugu polovicu 20. st. u Hrvatskoj. Pisao je o aktualnim prosvjetnim temama, ali najviše je razmišljao i pisao o stvaranju nove i bolje osnovne škole. U idejama koje smo upoznali i suvremena škola može naći kreativne poticaje, ali i smjernice koje mogu pomoći obrazovnoj politici u projektiranju buduće škole.

Prof. dr. sc. Vladimir Strugar